

Feest van de H. Bernadette Soubirous

Lezingen

Genesis 9, 8-15

Marcus 1, 12-15

Homilie

Geachte medegelovigen,

Op zondagavond 10 maart start volgens de islamitische maankalender de maand ramadan. Ze zal eindigen op dinsdagavond 9 april. Tijdens die maand wordt elke dag van zonsopgang tot zonsondergang volledig gevast. Dat kan heel zwaar uitvallen wanneer de ramadan in de zomer valt, omdat het dan in noordelijke gebieden veel langer klaar blijft dan in landen als Arabië. Een maanjaar telt ongeveer 354 dagen en komt dus ongeveer 11 dagen tekort ten opzichte van een zonnejaar. In de loop van ongeveer 33 van onze zonnejaren doorloopt zo'n maanjaar aldus een volledige seizoenencyclus, waarbij de maanmaanden geleidelijk door de seizoenen verschuiven. Tot daar de technische kant van de zaak.

Wat de betekenis van de islamitische vasten betreft, vindt men gemakkelijk de nodige informatie op het internet. Op één van die sites las ik het volgende, vrij vertaald uit het Engels: "Vasten tijdens de Ramadan is één van de Vijf Pijlers van de Islam. Het wordt opgelegd door de Koran en alle moslims die daartoe in staat zijn, moeten er zich aan houden. Vasten betekent echter meer dan alleen maar spijs, drank en seksuele omgang derven. Het is een middel om God te eren, zich dichter bij Hem te voelen en een sterkere band met Hem te smeden. Vasten doet een mens beseffen wat het betekent ontbering te lijden en leert hem geduldig te zijn met zichzelf en anderen rondom hem. Het leert hem mededogen op te brengen voor hen die minder geluk hebben." De auteur had er nog aan kunnen toevoegen dat het gezamenlijk vasten en 's avonds maaltijd houden, bevorderlijk is voor de onderlinge solidariteit. Een nadeel is dan weer dat mensen die om de een of andere reden niet meedoen, zich uitgesloten dreigen te voelen.

Hoe dan ook, dit is duidelijke taal, ontdaan van elke zweem van wolligheid en halfhartigheid. Meer is er eigenlijk niet nodig om ook onze christelijke vasten toe te lichten, al is die de laatste halve eeuw nogal verwaterd. In het Westen laat ment het vasten grotendeels over aan het vrij initiatief, wat er in feite op neerkomt dat de praktijk dreigt te verdwijnen, althans bij het grote publiek.

Vasten wordt moeilijk wanneer men zich niet geruggesteund voelt door een bredere groep. Laten we ons toch niet laten ontmoedigen en de Vasten proberen te beleven als een grote lichamelijke, mentale en geestelijke zuivering, een zuivering die niet alleen onszelf maar ook de mensen uit onze omgeving ten goede komt.

Op bepaalde momenten van Zijn leven heeft ook Jezus gevast, zonder daarbij in excessen te vervallen. We weten overigens wat Hij dacht over mensen die tijdens het vasten een ongelukkig gezicht opzetten: voor Hem was dat een masker voor hypocrieten. Maar aan het vasten zelf en de innerlijke ommekeer die daarmee gepaard ging, hechtte Hij kennelijk grote waarde.

Aan het begin van zijn openbaar leven trok Hij de woestijn in om zich te bezinnen over de taak die Hem wachtte. Hij deed dat nadat hij het gezelschap van Johannes de Doper had verlaten en besloot Zijn eigen weg te gaan. In de woestijn – in landen als Palestina was de woestijn nooit ver verwijderd van de bewoonde wereld – was het eten schaars en voelde men zich dichter bij de vrije natuur dan in de drukte van de stad of het boerenbedrijf. Men kwam er zichzelf tegen en geraakte gemakkelijk onder de indruk van Gods oneindigheid. De woestijn was een ideale plek om de geestelijke batterijen terug op te laden.

Marcus zegt dat Jezus zich terugtrok gedurende veertig dagen. Dat is een symbolisch getal, later overgenomen door de christenen. Het verwijst naar de veertig jaren die de Israëlieten door de woestijn hadden rondgedwaald vooraleer binnen te trekken in wat ze het land van melk en honing noemden.

En dan gebeurt het. Jezus ondervindt wat na hem tal van Egyptische woestijnvaders als Antonius zouden ondervinden: met bekoringen probeert de Duivel roet in het eten te gooien. Marcus' verslag is heel sober: Jezus verbleef bij de wilde dieren, engelen verschenen Hem en de satan stelde Hem op de proef. Maar Mattheus (4:1-13) en Lucas (4:1-13) zijn uitvoeriger. Ze geven meer details over de aard van de bekoringen. Ongetwijfeld kent U ze. Jezus heeft honger en de duivel daagt Hem uit: "Als gij de Zoon van God zijt, verander dan deze stenen in broden! Als gij de Zoon van God zijt, werp U dan van de bovenbouw van de Tempel om U te laten opvangen door engelen." Maar Jezus zet hem telkens op zijn plaats. Hij is niet de spectaculaire wonderdoener die uit is op goedkoop succes en aanzien. En ook hier zit het venijn in de staart, wanneer de satan onomwonden beveelt: "Val in aanbidding voor mij neer en ik leg alle koninkrijken der wereld aan Uw voeten." Het is de ultieme bekoring voor mensen die macht uitoefenen, de bekoring van het machtsmisbruik. Wie macht verwerft, wil er steeds meer en zal uiteindelijk zwichten voor de verleiding die macht uitsluitend voor zichzelf te gebruiken en te misbruiken. Dat

geldt ook, en misschien niet in het minst, voor personen met geestelijke autoriteit. Jezus beseft heel goed dat, met de bijzondere krachten die in Hem schuilen, Hij indruk zal maken en een grote invloed uitoefenen op de zielen van Zijn toehoorders en volgelingen. Machtsmisbruik ligt als het ware voor het grijpen. En het antwoord van Jezus laat er niet de minste twijfel over bestaan: “Ga weg, Satan:” de bekoring wijst Hij resoluut van de hand. Want laten we wel wezen: het Kwaad is het gevaarlijkst wanneer het zich vermomt als iets goeds, wanneer het zich nestelt in gezags- en vertrouwenspersonen zoals geestelijken, leraren en dokters, personen van wie iedereen spontaan verwacht dat zij integer zijn en het goede belichamen.

Tijdgenoten hebben het vaak moeilijk met de voorstelling van Satan, een figuur die haar verre oorsprong vindt bij de Joden, maar evenzeer schatplichtig is aan de oude zoroastrische godsdienst van de Perzen, waar Ahriman de grote tegenstander is van de éne of hoogste God. Wat er ook van zij en hoe men de Duivel ook moge beschouwen, hij blijft een figuur om rekening mee te houden. Dat het absolute kwaad niet zou bestaan of dat het zich geen meester zou kunnen maken van bepaalde personen, is, naar mijn mening, een naïeve en gevaarlijke gedachte.

Toevallig vieren we vandaag, 18 februari, het feest van Bernadette Soubirous. Het was op 18 februari 1858, bij de derde verschijning, dat Maria haar duidelijk maakte dat ze haar op aarde geen gelukkig leven kon beloven maar wel in het hiernamaals. Dat is de reden waarom men deze dag als Bernadettes feest heeft gekozen. Bernadette stierf in 1879 op 35-jarige leeftijd.

Op grond van wat haar was ten deel gevallen, zou zij in haar geboortestreek macht, aanzien en misschien ook rijkdom hebben kunnen verwerven. Na een armoedige jeugd zou zij een vedette zijn geworden, die haar succes gemakkelijk zou hebben kunnen verzilveren. Niets van dit alles. Na haar intrede in het klooster van Nevers heeft zij alleen nog over de verschijningen gesproken wanneer dit werkelijk nodig was. Haar zwakke gezondheid, een aanslepend gevolg van een cholerabesmetting opgedaan tijdens haar jeugd, heeft zij in alle sereniteit gedragen.

Zonder het te beseffen, is de nederige Bernadette het kanaal geworden waarlangs de Moeder Gods aan miljoenen hopeloze mensen troost en bemoediging heeft geschonken. Bernadette werd heilig verklaard op 8 december 1933. Haar stoffelijk overschot bleef grotendeels ongerept.

Hans.hauben@kuleuven.be